

รายงานโรคและภัยสุขภาพที่น่าสนใจ ตามแนวชายแดน

ประจำสัปดาห์ 23 - 29 ม.ค. 2568

เหตุการณ์อื่น ๆ

ที่สำคัญประจำสัปดาห์

- 24 มกราคม 2568 รายงานการเกิดเหตุการณ์เสียชีวิตเป็นกลุ่มก้อนในหมู่บ้านบูดฮาล รัฐซัมบูและแคชเมียร์ ประเทศอินเดีย โดยมีผู้เสียชีวิต 17 ราย ในจำนวนนี้เป็นเด็ก 14 ราย สาเหตุมาจากการปนเปื้อนสารพิษแคดเมียม อาการของผู้ป่วยได้แก่ มีไข้ อาเจียน ขาดน้ำ และหมดสติเป็นระยะ ๆ ขณะนี้อยู่ระหว่างการสอบสวนหาแหล่งที่มาของการปนเปื้อนสารดังกล่าว ซึ่งอาจมีความเกี่ยวข้องกับอาหาร น้ำ หรือมลพิษในสิ่งแวดล้อมทางการได้ประกาศให้พื้นที่ดังกล่าวเป็น " เขตควบคุม " ขณะนี้ได้สั่งทีมแพทย์เข้าช่วยเหลือและแจ้งเตือนประชาชนให้หลีกเลี่ยงแหล่งที่สงสัยว่าอาจปนเปื้อนสารแคดเมียมซึ่งจัดเป็นโลหะหนักที่เป็นพิษตามมาตรฐานขององค์การอนามัยโลกก่อให้เกิดความเสี่ยงร้ายแรงต่อสุขภาพโดยเฉพาะในเด็ก เหตุการณ์นี้อยู่ในระดับ " การเฝ้าระวัง " เนื่องจากมีความเสี่ยงในการแพร่กระจายและยังไม่ทราบแหล่งที่มาของการปนเปื้อนที่แน่ชัด

- 27 มกราคม 2568 หน่วยงานด้านความมั่นคงสุขภาพแห่งสหราชอาณาจักร (UKHSA) ยืนยันพบผู้ป่วยแสดงอาการไข้หวัดนกสายพันธุ์ A(H5N1) ในสหราชอาณาจักร ในเขตเวสต์มิดแลนด์ส ติดเชื้อผ่านการสัมผัสสัตว์ปีกในฟาร์มที่ติดเชื้อเป็นเวลานาน ขณะนี้อาการดีขึ้น จากการสอบสวนทางระบาดวิทยาพบว่ามีการระบาดในฝูงสัตว์ปีกในฟาร์ม ซึ่งได้รับการยืนยันโดยหน่วยงานด้านสุขภาพสัตว์และพืช (APHA) พบไข้หวัดนกในฝูงสัตว์ปีกทาง APHA แจ้งต่อ UKHSA เพื่อเฝ้าระวังในคน มาตรการด้านสาธารณสุขดำเนินการขยายเขตป้องกันไข้หวัดนกให้ครอบคลุมทั่วอังกฤษ พร้อมทำ หนดให้ผู้เลี้ยงสัตว์ปีกทุกรายปฏิบัติตามมาตรการด้านชีวอนามัยอย่างเคร่งครัด มีการฆ่าเชื้อในพื้นที่ที่ระดับความเสี่ยงต่อประชาชนทั่วไปยังคงอยู่ในระดับต่ำ และยังไม่พบหลักฐานการแพร่เชื้อจากคนสู่คนซึ่งทางสหราชอาณาจักรได้เพิ่มวัคซีน H5 สำหรับป้องกันโรคไข้หวัดนกเข้าสู่คลังสำรองแห่งชาติ ข้อเสนอแนะ ควรเพิ่มความเข้มแข็งของมาตรการด้านชีวอนามัยเพื่อลดความเสี่ยงจากโรคติดต่อจากสัตว์สู่คนเน้นย้ำถึงความจำเป็นของการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องและขอความร่วมมือในการแจ้งเหตุการณ์อย่างรวดเร็วของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

" โรคไข้มาลาเรีย " โรคระบาดที่ยังไม่หมดไปจากประเทศไทย

ข้อมูลจากรายงานการเฝ้าระวังเหตุการณ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข สัปดาห์ที่ 56 ระหว่างวันที่ 20 - 26 ม.ค. 2568 พบผู้ป่วยโรคไข้มาลาเรีย ซึ่งมีผลการตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการพบเชื้อมาลาเรียชนิดพลาสโมเดียมไวแวกซ์ จำนวน 11 ราย โดยพบผู้ป่วยที่จังหวัดจันทบุรี ชลบุรีและสุราษฎร์ธานี จำนวน 8 , 2 และ 1 ราย ตามลำดับ ไม่พบผู้เสียชีวิต ในจำนวนนี้มีผู้ป่วยชาวทมิฬ 1 ราย มีอาชีพกรีดยาง ทุกรายมีอาการไข้ ปวดศีรษะ หนาวสั่นตอนกลางคืน ในจำนวนนี้มี 2 ราย ที่เดินทางไปพื้นที่อื่นระหว่างมีอาการ ประวัติเสี่ยงส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม เช่น กรีดยาง ทำสวนและอาศัยอยู่ใกล้สิ่งแวดล้อมที่เสี่ยง เช่น อยู่ใกล้พื้นที่ป่า อยู่ใกล้แคมป์การก่อสร้างที่มีแรงงานข้ามชาติอาศัยอยู่ เป็นต้น ขณะนี้อยู่ระหว่างการสอบสวนโรค

โรคไข้มาลาเรียเป็นโรคติดต่อเชื้อโปรโตซัวในกลุ่มพลาสโมเดียม สำหรับประเทศไทย เชื้อที่พบส่วนใหญ่คือ พลาสโมเดียมไวแวกซ์ซึ่งเป็นเชื้อชนิดที่ไม่แสดงอาการรุนแรง แต่สามารถเป็น ๆ หาย ๆ เชื้อมาลาเรียไวแวกซ์นั้นบางส่วนหยุดพักการเจริญเติบโตชั่วคราวในร่างกายได้และเมื่อผ่านไประยะหนึ่งสามารถกลับมาเจริญเติบโตใหม่จึงเป็นสาเหตุของการเกิดอาการไข้กลับเป็นมาลาเรียซ้ำ อีก การติดต่อของโรคดังกล่าวติดต่อสู่คนโดยการถูกยุงก้นปล่องซึ่งเป็นพาหะของโรคกัด เมื่อยุงก้นปล่องตัวเมียที่มีเชื้อมาลาเรียกัดคน ยุงจะปล่อยเชื้อมาลาเรียจากต่อน้ำลายเข้าสู่กระแสเลือด ระยะพักตัวของเชื้อมาลาเรียชนิดพลาสโมเดียมไวแวกซ์ประมาณ 7 - 14 วัน ระยะนี้ผู้ป่วยจะเริ่มแสดงอาการของโรคคือ ไข้ หนาวสั่น ปวดศีรษะ ซึ่งระยะนี้มักตรวจพบเชื้อมาลาเรียในเลือดได้

สำหรับโรคมาลาเรียนี้เป็นโรคเก่าแก่ที่เป็นปัญหาสาธารณสุขในประเทศไทยมาช้านาน ส่วนใหญ่เกิดปัญหาตามชายแดนเนื่องจากความผันผวนทางการเมืองของประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้บริการด้านสุขภาพถูกจำกัด ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงการรักษาได้ ประชาชนจำนวนมากต้องอพยพไปอยู่ตามพื้นที่ป่าเขาซึ่งเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคและมีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศไทยในหลายจังหวัด จากนั้นบางส่วนเดินทางเข้ามาทำ งานในประเทศไทยและกระจายอยู่ในหลายจังหวัด

สำหรับประเทศไทยได้มีการจัดทำ แผนปฏิบัติการกำจัดโรคไข้มาลาเรีย ระหว่างปี 2564 - 2568 โดยกองโรคติดต่อฯ โดยแมลง กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมียุทธศาสตร์เร่งรัดกำจัด การแพร่เชื้อมาลาเรียในประเทศไทย โดยการพัฒนากลไก นวัตกรรม มาตรการและรูปแบบที่เหมาะสมในการกำจัดโรคไข้มาลาเรีย สร้างความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายระดับประเทศและระดับนานาชาติเพื่อขับเคลื่อนงานกำจัดโรคไข้มาลาเรีย และส่งเสริมให้ประชาชนมีศักยภาพในการดูแลตนเองจากโรคดังกล่าว โดยมีความคาดหวังว่าแนวทางดังกล่าวจะสามารถกำจัดโรคไข้มาลาเรียให้หมดไปจากประเทศไทยได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่แจ้ง อสต. ประสานกับ จนท. สาธารณสุขและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกันประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้แก่ลูกบ้าน เกี่ยวกับสาเหตุการเกิดโรคไข้มาลาเรีย การสังเกตอาการเบื้องต้น วิธีป้องกันตนเองที่ถูกต้อง โดยเฉพาะผู้ที่อาศัยในพื้นที่แถบชายป่า ทำงานในพื้นที่เสี่ยง ประกอบอาชีพเสี่ยง รวมทั้งแรงงานข้ามชาติที่เดินทาง เข้า - ออก บริเวณชายแดนเป็นประจำ หรือเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ประเทศไทย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเน้นการตรวจหาเชื้อโรคไข้มาลาเรียในกลุ่มคนเหล่านี้อย่างเข้มงวด หากพบต้องรีบให้การ รักษาทันทีและต่อเนื่อง ควรมีการติดตามประเมินผลการรักษาจนกว่าจะหายขาดจึงอนุญาตให้เดินทางไปในพื้นที่อื่น ๆ ได้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการเป็นพาหะนำ โรคไปแพร่เชื้อโรคดังกล่าวไปยังพื้นที่อื่นและหากในพื้นที่พบผู้ที่มีการเข้าได้กับโรคไข้มาลาเรีย ควรพบแพทย์ทันที เพื่อรับการรักษารวดเร็วและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรมีการติดตามการรับประทานยาของ ผู้ป่วยให้ครบจนกว่าจะหายขาดจากโรคดังกล่าวและป้องกันการกลับมาเป็นซ้ำอีก

รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดย

โครงการพัฒนาขีดความสามารถการทำงานร่วมกับหลายภาคส่วนเพื่อการตรวจจับและตอบสนองต่อภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขในพื้นที่ชายแดน
สำนักงานความร่วมมือระหว่างประเทศ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
สนับสนุนโดยศูนย์ความร่วมมือ ไทย - สหรัฐ ด้านสาธารณสุข

ติดต่อ
oic.ddc@gmail.com
02-5903832
www.ddc.go.th/oic

อ้างอิง

- https://ddc.moph.go.th/disease_detail.php?d=17
- https://malaria.ddc.moph.go.th/downloadfiles/Elimination_malaria_y2564-2568_plan.PDF
- https://ddc.moph.go.th/brc/news.php?news=44479&deptcode=brc&news_views=4144
- <https://drive.google.com/file/d/1q06DcPJkp4xORy-skLul4h8v9EvqnWuN/view>
- ข้อมูลจาก : BlueDot Event Alerts 24 มกราคม 2568 ถอดความโดย สพ.ญ.ดร. เสาวพิณภัทร อึ้งอัย กรมควบคุมโรค ณ วันที่ ที่ 27 ม.ค. 2568 ข้อมูลจาก : 1. ASEAN Biodiaspora virtual center 2. CIDRAP สรุปความโดย สพ.ญ.ดร. เสาวพิณภัทร อึ้งอัย กรมควบคุมโรค ณ วันที่ 28 มค 2568
- ขอบคุณภาพจาก : <https://www.bbc.com/thai/international-49636191>
- ขอบคุณภาพจาก : [https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7e/Anopheles_stephen si.jpeg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7e/Anopheles_stephen_si.jpeg)